

Profesorė Audronė Glosienė: bibliotekininkystės paradigmų kaita

Dr. Rasa Januševičienė

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos

Informacijos valdymo departamento

Bibliotekų metodikos ir tyrimų skyriaus

Vyriausioji metodininkė-tyrėja

**Profesorė buvo ištikima
bibliotekininkystės modernumo
idėjai ir ją įgyvendino.**

Prof. Z. Atkočiūnienė

Audronė Glosienė: bibliotekininkystės tapatumo permąstymas

- Naujo požiūrio į bibliotekas vedlė, skatinusi žvelgti į bibliotekininkystės ir informacijos mokslą ir praktiką kaip į itin aktualų Lietuvos ir tarptautinei visuomenei reiškinį
- Lietuvos bibliotekininkystės išplukdymas į tarptautinius vandenis
- Mokslinis produktyvumas
- Naujos kartos bibliotekininkystės specialistų rengimas
- Bibliotekininkų bendruomenės įkvėpėja naujo lygio bibliotekų kūrimui

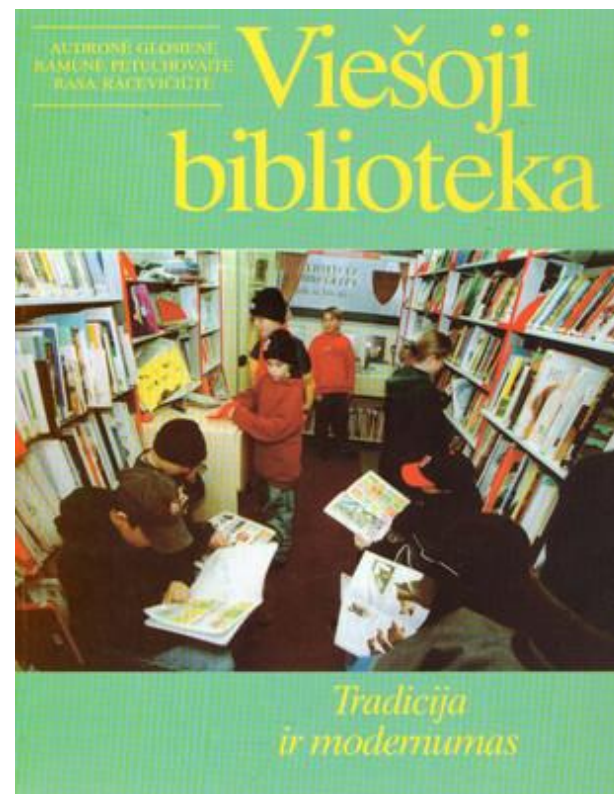
Biblioteka kaip socialinės komunikacijos institucija

- Praeitis – ateitis
- Rašytojas – skaitytojas
- Informacija - visuomenė

Viešosios bibliotekos – modernios visuomenės produktas

- Viešųjų bibliotekų universalumas ir demokratiškumas
- Laisvės principai
- Viešosios bibliotekos – bendruomenių centrai

Lietuvos viešųjų bibliotekų modelio bruožai

- Formavosi jau XIX a.
- Ryškesnius bruožus įgavo XX a. pradžioje
- Pradėta įgyvendinti tarpukariu
- Pokario metu idėja buvo deformuota
- Atgavus Nepriklausomybę – grįžimas prie pasaulyje pripažinto viešosios bibliotekos modelio

/Nuotrauka iš: <https://www.kaunas.mvb.lt/virtuali-paroda-bibliotekos-istorija>

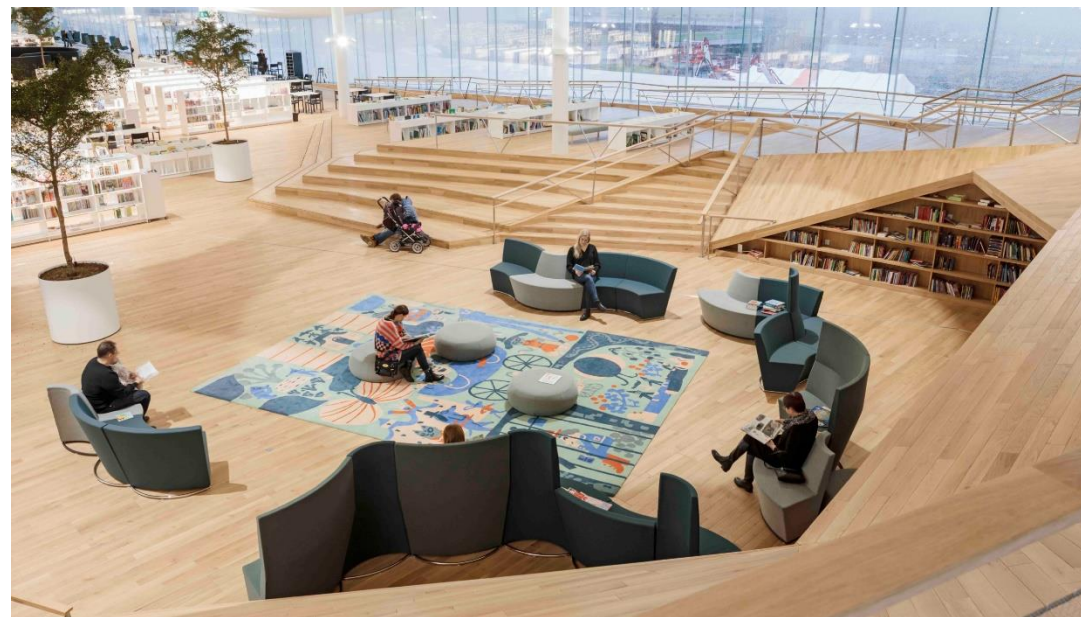
Tuometinis savaitraštis „Savivaldybės balsas“ rašė: „1925 metais balandžio 24 dieną Kaune, Laisvės al. 48 Kauno miesto savivaldybė atidarė naują skaityklą Vinco Kudirkos vardu. Šiai skaityklai įrengti nepagailėta lėšų. Salė naujai atremontuota, grindys iškaltos linoleumu, užsakyti ažuoliniai poliruoti stalai, tokios pat spintos, lentynos sienos rašytojų paveikslais (ažuoliniuose polituotuose rėmuose) papuoštos ir t.t. salėj gali tilpti vienkart iki 150 žmonių“.

Bibliotekų vietos ir vaidmens permąstymas

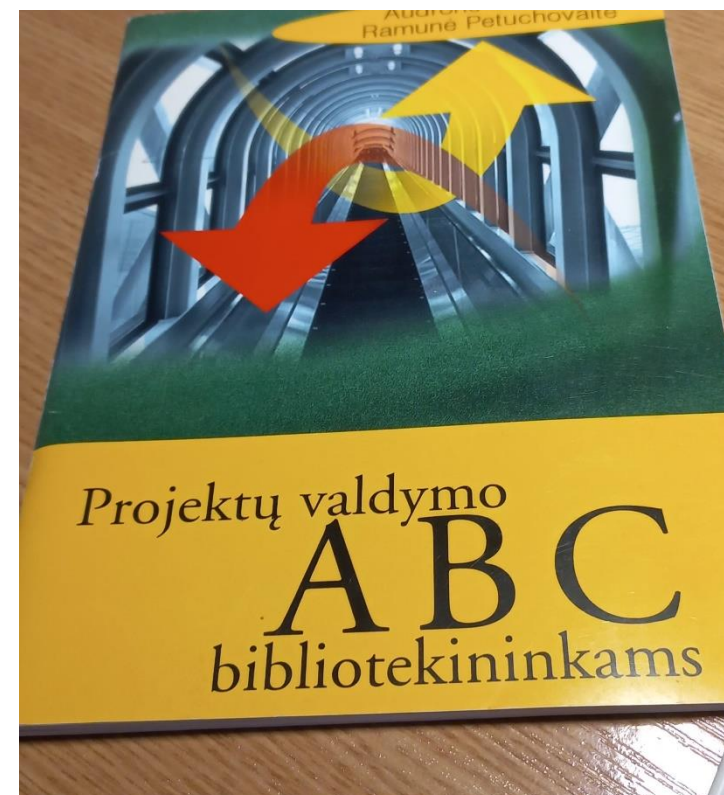
Pokyčių stimulai:

- politiniai
- technologiniai
- organizaciniai

Biblioteka – virtuali ir reali

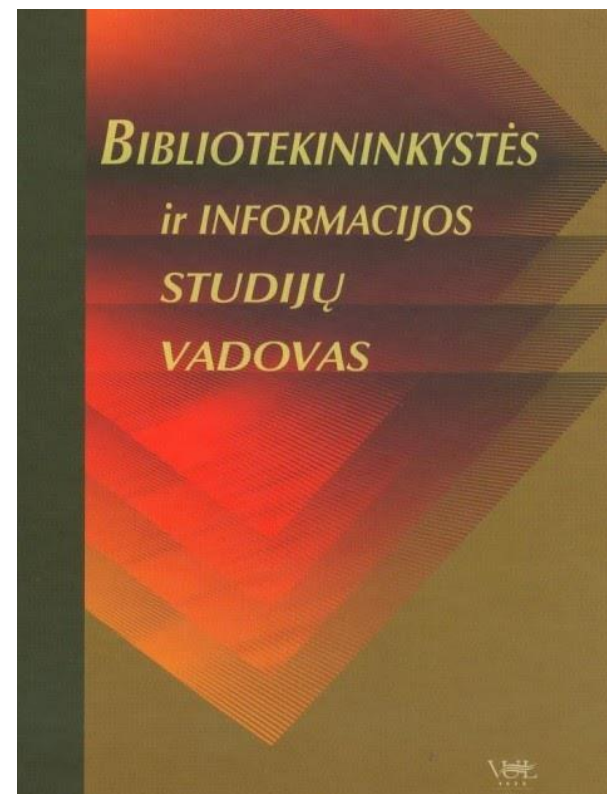

Pokyčių valdymas

Bibliotekininkystės teorija

- Dualistinė BIM prigimtis kelia iššūkius modernioje visuomenėje
- Bibliotekininkystės tarpdiscipliniškumas
- Nuolatinis bibliotekininkystės konvergencijos su kitomis mokslo disciplinomis poreikis
- BIM priklausomybė nuo kitų mokslų ir nuo praktinės veiklos tendencijų

Bibliotekininkystės paradigmų kaitos kontekstai

Žmonijos istorija rodo, kad nauja gali įsitvirtinti ir koegzistuoti su įprastais reiškiniais, nebūtinai juos išstremdami ir numarindami.

Perėjimai nuo

- žodinės prie rašytinės*
- nuo rašytinės prie spausdintinės*
- nuo spausdintinės prie skaitmeninės komunikacijos*

mokslininkų aprašyti kaip mentalinės revoliucijos.

Bibliotekininkystės paradigmos*

- Humanitarinė
- Socialinė
- Dokumentinė
- Informacinė
- Komunikacinė
- Kognityvinė (žinių)
- Holistinė (visaapimanti)

Lietuvoje

- Humanitarinė / socialinė
- Informacinė
- Komunikacinė

/ Glosienė, Gudauskas

* *Paradigma*, kaip konceptuali pasaulėžiūra, apibrėžia mokslinius tyrimus ir žmonių mąstymą

Bibliotekininkystės paradigimų kaita

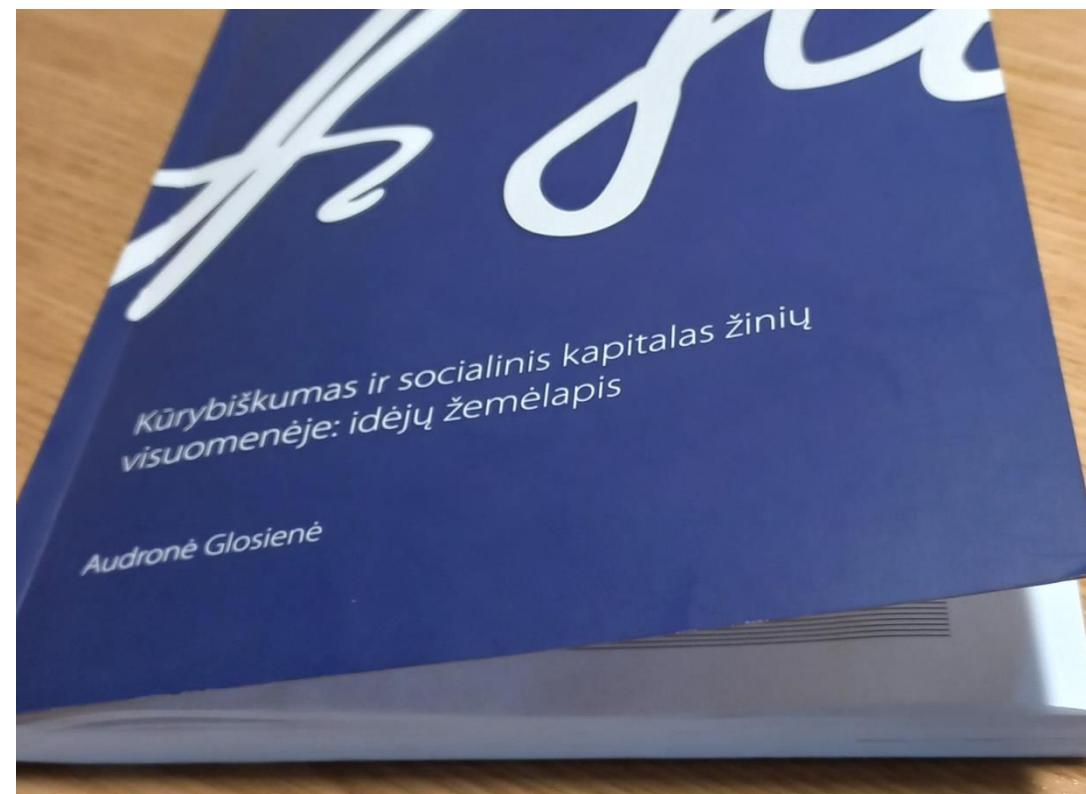
- Humanitarinė paradigma. Bibliotekos esmė – knygos
- Socialinė paradigma. Esmė – žmonės
- Dokumentinė paradigma. Kintanti *dokumento* samprata
- Informacinė paradigma. MTI problematikos atsiradimas
- Komunikacinė paradigma. Technologijų įsigalėjimas ir tinklaveika

Žiniatinklio eros bibliotekų konceptų kaita

- Biblioteka 1.0 - vienakryptis statiškas puslapis internete
- Biblioteka 2.0 – interaktyvumas ir grįžtamasis ryšys
- Biblioteka 3.0 – virtualios paslaugos, socialiniai tinklai, 3D technologijos
- Biblioteka 4.0 – nematomas turinio, prieigos prie turinio ir papildytos realybės kūrėjas
- Biblioteka 5.0 – į bendruomenes orientuota išmani biblioteka, kurioje naujosios technologijos naudojamos bendruomenės įtraukties skatinimui. Bibliotekos –inovacijų centrai, paremti kūrybiškumu, verslumu ir mokymusi visą gyvenimą

Žvilgsnis į bibliotekų ateitį

- Biblioteka kaip trečioji vieta
- Bibliotekų indėlis socialinio kapitalo kūrimui
- Žinių vadyba
- Bibliotekos kuriama vertė

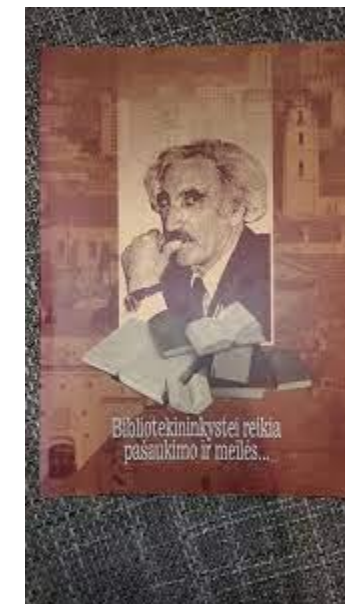
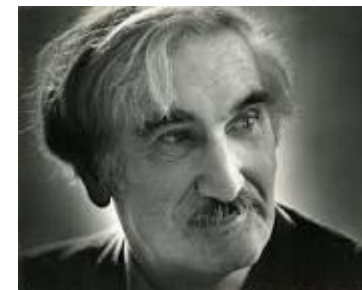

Vėlyvosios modernybės biblioteka

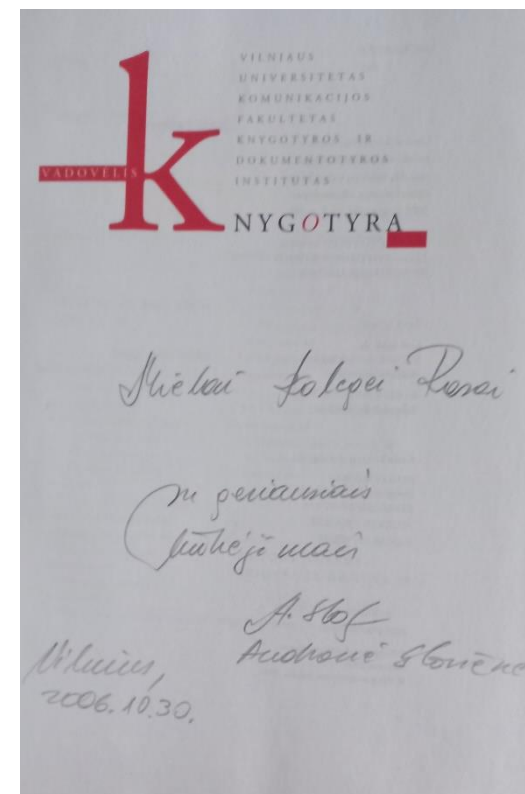
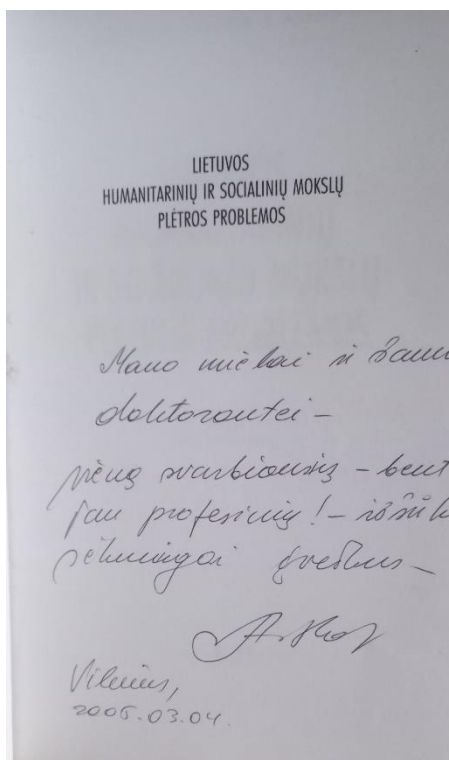
- Įgauna daugiau veidų ir profilių (bendruomenės centras, vietinės žinijos vartai, informacijos centras, piliečių teisių į informaciją, lygios prieigos prie informacijos garantas)
- Biblioteka turi daugiau pasirinkimų
- Turi ne vieną pagrindinę funkciją – yra daugiafunkcė, besikeičianti institucija
- Knyga tėra viena iš laikmenų
- Knygų išduotis - viena iš paslaugų
- Klasikinė ir „gera“ literatūra yra tik vienas iš fondų komplektavimo orientyrų

/ A. Glosienė

A. Glosienė: pagarba Lietuvos bibliotekininkystės kūrėjams

Išmintis su linkėjimais

03

PROFESINIS KLAUSIMAS

Profesorė Audronė Glosienė –
bibliotekininkystės vizionierė

Dr. Rasa JANUŠEVIČIENĖ

LNB Informacijos valdymo departamento
Bibliotekininkystės metodikos ir tyrimų
skyriaus vyr. metodininkė-tyrėja

Prof. dr. Renaldas GUDAUSKAS

LNB generalinis direktorius

Tikrasis ateities klausimas yra ne tas, ar tebeviešpataus knygos era, bet ar bus išsaugotos vertybės, sudarančios knygos kultūros esmę.

Audronė Glosienė

VU profesoriai A. Bumblauskas ir A. Glosienė, 2006